

LIKKUTEI TORAH • PARSHAS RE'EH • MAAMAR 8

וכל בניך למודי הוי' ורב שלום בניך וגו'

“E todos os teus filhos serão
ensinados por Havayá”

DEDICADO EM HONRA DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

O pai do Rebe, Reb Levi Itzchak

LikuteiTorah.com

A PARASHÁ CHASSÍDICA

likuteitorah.com/pt/likutei-torah/reeh/8/

1 וכל בניך למודי הוי' ורב שלום בניך וגו'. וארז"ל [ואמרו רבותינו זכרונם לברכה] ת"ח [תלמיד חכם / תלמידי חכמים]

מרכים שלום בעולם שנאמר וכל בניך כו' ורב שלום בניך אל תקרי בניך אלא בוניך

“E todos os teus filhos serão discípulos de Havayá, e grande será a paz de teus filhos”, etc. Nossos Sábios, de abençoada memória, disseram: “Os estudiosos da Torá aumentam a paz no mundo”, como está dito: “E todos os teus filhos”, etc., “e grande será a paz de teus filhos”: não leias banayich (“teus filhos”), mas bonayich (“teus construtores”).

(כדאיתא בגמרא סוף מסכת ברכות וסוף יבמות ועיין על פסוק זה ברכות ס"פ ויגש בשלח ר"פ כ"א תצוה פי' ל"ח וע"ש).

(como se encontra no Gemara, ao final do tratado Berachos e ao final de Yevamos; e, sobre este versículo, veja Midrash Rabbah, ao final de Parshas Vayigash; Beshalach, no início do capítulo 21; Tetzaveh, capítulo 38; e veja ali;

נשא קרוב לס"פ י"א גבי וישם לך שלום ס"פ כי תצא ובסוף מדרש אסתר זח"ב [זהר חלק ב'] תרומה קס"ט סע"ב [סוף עמוד ב] ח"ג [חלק ג'] אמור צ"א ב' אחרי דס"ב א' ס"ד ב' צ"ו ב').

Naso, perto do final do capítulo 11, a respeito de “e lhe conceda paz”; ao final de Ki Seitzei; e ao final de Midrash Esther; Zohar, Parte II, Terumah, 169, final do lado b; Parte III, Emor, 91b; Acharei, página 62a, 64b, 96b).

וצ"ל למה הוצרכו להוכיח זה ממה שאמרו אל תקרי בניך אלא בוניך הא גם מהכתיב בניך למודי הוי' יש להוכיח כן דקאי על ת"ח [תלמיד חכם / תלמידי חכמים] שהן הן למודי הוי' והן הן מרכים שלום.

É preciso entender por que tiveram de provar isso com base no que disseram: “Não leias banayich, mas bonayich”. Isso também poderia ser provado pelo que está escrito: “teus filhos [serão] discípulos de Havayá”, que se refere aos estudiosos da Torá: são eles que são “discípulos de Havayá”, e são eles que aumentam a paz.

ויש להקדים מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] פ"ז [פרק ז'] דב"מ [דבבא מציעא] (דף פ"ה ב') ע"פ על מה אבדה הארץ כו' על עזבם את תורת (בירמיה ס"י ט')

Primeiro, devemos introduzir o ensinamento de nossos Sábios, de abençoada memória, no capítulo 7 de Bava Metzia (página 85b), sobre o versículo “Por que pereceu a terra?”, etc., “porque abandonaram Minha Torá” (em Jeremias, capítulo 9):

דהיינו על שלא ברכו בתורה תחלה ופיי שלא ברכו בתורה אין ר"ל [רוצה לומר] שלא ברכו ברכת התורה
ח"ו [הס ושלום] דודאי א"א לומר כן

isto é, porque não abençoaram a Torá antes. E o sentido de “não abençoaram a Torá” não é que deixaram de recitar a bênção da Torá, D'us nos livre, pois certamente não se pode dizer isso;

אך כי פיי ברכו מלשון המשכת בריכה והיינו להמשיך בחיי המשכת ברכה ושפע בתוך התורה
mas berachu (“abençoaram”) deve ser entendido no sentido de extrair de um reservatório (berei-
chah): isto é, atrair para dentro da Torá um fluxo de bênção e abundância;

(ועמ"ש בד"ה להבין ענין הברכות מענין פותח בברוך וחותרם בברוך ובד"ה נר חנוכה כו' ומזוזה וסד"ה
זאת חקת התורה)

(veja o que está escrito no discurso que começa “Para entender o sentido das bênçãos”, sobre o
tema de “começar com ‘Bendito’ e terminar com ‘Bendito’”; no discurso que começa “A lâmpada
de Chanucá”, etc., “e a mezuzá”; e ao final do discurso que começa “Esta é a lei da Torá”).

והיינו ע"י התפלה שקודם לימוד התורה וכמ"ש במ"א בביאור ע"פ יונתי בחגוי בענין על תפילתי
שתהא סמוכה למטתי כו' וכמ"ש בק"ש [בקריאת שמע] ואהבת תחלה ואח"כ ודברת בם כו'.

E isso se dá por meio da prece que precede o estudo da Torá, como é explicado em outro lugar, na
explicação do versículo “Minha pomba, nas fendas da rocha”, a respeito de “que minha prece seja
adjacente à minha cama”, etc.; e como está escrito no Shemá: primeiro, “E amarás”, e depois, “e
falarás delas”, etc.

וביאור הענין הנה פיי וענין למודי ה' הפיי שהם מקבלים ומלומדים משם הוי' וע"ד מ"ש ודברי אשר
שמתי בפ"ך וכמאמר המגיד להב"י [להבית יוסף] אני המשנה המדברת בפ"ך.

A explicação da questão: o significado e o sentido de “ensinados por Havayá” é que eles recebem
do Nome Havayá e são ensinados por Ele; conforme o que está escrito: “e as Minhas palavras que
pus na tua boca”, e como disse o Maguid ao Beis Yosef: “Eu sou a Mishná que fala em tua boca”.

2 והענין דהנה פיי ד' אותיות שם הוי' יו"ד הוא בחיי חכמה והה' הוא בחיי בינה כו'

O assunto é o seguinte. O significado das quatro letras do Nome Havayá: o yud corresponde ao ní-
vel de Chochmá (sabedoria), e o hei, ao nível de Biná (entendimento), etc.

והנה איתא בת"ז [בתיקוני זוהר] ועל אלן תרין כתיב הנסתרות לה' אלקינו שהם י"ה שהם נקי' נסתרות והנגלות וי"ה כו' וכי"ה עוד בתיקון עשירי דחכמה וכינה אינון נסתרות במוחא וליבא ברחימו ודחילו.

Ora, encontra-se no Tikkunei Zohar: “E a respeito desses dois está escrito: ‘As coisas ocultas pertencem a Havayá, nosso D'us’”; esses são yud-hei, chamados “as coisas ocultas”, enquanto “as coisas reveladas” são vav-hei, etc. E assim também consta no Décimo Tikkun: Chochmá e Biná são “ocultas” na mente e no coração, no amor e no temor.

3 וי"ה הן נגלות תורה ומצות כו' ועמ"ש מזה בד"ה החלצו מאתכ. נמצא כחי' י"ה שייך בבחי' התפלה שעיקרה אהוי"ר [אהבה ויראה] שנמשכו מבחי' י"ה.

Vav-hei são “as coisas reveladas”: Torá e mitsvot etc. (Veja-se o que está escrito sobre isso no maa-mar que começa “Armem-se dentre vós”.) Conclui-se que o nível de yud-hei se relaciona ao nível da prece, cuja essência é o amor e o temor, que são atraídos do nível de yud-hei.

והענין כי עיקר ענין התפלה הוא ענין ההתבוננות. והיינו בשתים לפניה להתבונן איך שהשרפים אומרים קדוש כו' והאופנים ברעש גדול

A questão é que a essência da prece é a contemplação; isto é, nas duas [bênçãos] que a precedem [ao Shemá], contemplar como os Serafim dizem “Sagrado” etc., e os Ofanim, “com grande estrondo”.

והענין כי פי' קדוש לשון הבדלה בערך דהיינו כי מה שהוא ית' מחיה את העולם אינו כדמיון הנשמה שמחיה את הגוף שמתפעלת ומקבלת שינויים ממקרי הגוף לפי שמלובשת ממש בתוך הגוף

A questão é que “sagrado” (kadosh) denota estar separado, além de qualquer comparação. Isto é: a maneira pela qual Ele, bendito seja, dá vida ao mundo não é como a alma que dá vida ao corpo, a qual é afetada e sofre mudanças em consequência do que sobrevém ao corpo, pois está de fato revestida dentro dele.

אבל הקב"ה אע"פ [אף על פי] שנאמר את השמים ואת הארץ אני מלא מ"מ הוא ית' קדוש ומובדל מהם לפי שהעולמות נבראו ונמצאו ממנו ית' שלא בדרך עילה ועלול

Mas o Santo, bendito seja Ele, embora se diga: “Eu preencho os céus e a terra”, é, não obstante, sagrado e separado deles, bendito seja Ele, pois os mundos foram criados e passaram a existir a partir Dele, bendito seja Ele, não pela via de causa e efeito,

שהוא בחי' יש מיש שבזה שייך תפיסא והתלכשות העילה בעלול אלא נתהוו בבחי' יש מאין וכמ"ש
והחכמה מאין תמצא שאפי' [שאפילו] חכמה עילאה התהוות' [התהוותה] בבחי' יש מאין

que é o nível de algo proveniente de algo, no qual há apreensão e revestimento da causa no efeito; ao contrário, eles vieram a existir como algo proveniente do nada (yesh me'ayin), como está escrito: "E a sabedoria (Chochmá) é encontrada a partir do nada (ayin)"; pois até mesmo a Chochmá suprema veio a existir como algo proveniente do nada.

ולכן נק' החכמה יו"ד דשם הוי' מפני שהתהוותה ע"י צמצום שנמשך רק בחי' יו"ד כו' וזהו כי בי"ה ה'
צור עולמים

Por isso, Chochmá é chamada de yud do Nome Havayá, pois veio a existir por meio de um tsimtsum (contração), no qual somente o nível de uma yud foi atraído etc. E este é [o sentido de] "Pois por Yah, Havayá [é] a Rocha dos mundos";

כי כדי להיות התפשטות החיות והתהוות איזה הארה צ"ל תחלה בחי' יו"ד שהוא צמצום שמא"ס ב"ה
בעצמו לא היו העולמות יכולים לקבל כלל ולא היה יכול להתהוות יש מאין

pois, para que haja uma expansão da força vital e a formação de qualquer brilho, é necessário primeiro o nível da yud, que é o tsimtsum. Pois, do próprio Infinito (Ein Sof), bendito seja Ele, os mundos não poderiam receber absolutamente nada, e algo não poderia vir a existir a partir do nada

אלא ע"י צמצום שזהו היו"ד ואח"כ נמשך ה' שהוא שנתפשט הארה זו המצומצמת להיות סוכ"ע
וממכ"ע [וממלא כל עלמין] כו'

senão por meio do tsimtsum, que é a yud. Depois, a hei é atraída, isto é, esse brilho contraído se expande para se tornar a luz que circunda todos os mundos (sovev kol almin) e a luz que preenche todos os mundos (memalê kol almin) etc.

וזהו שאומרים השרפים קדוש כו' הוי' צבאות כו' שהוא ית' קדוש ומובדל וכדי שיהיה התהוות צבאי
צבאות הוא יש מאין ע"י יו"ד צמצום כו' כנ"ל.

E isto é o que os Serafins dizem: "Santo", etc., "Havayá dos Exércitos", etc.: que Ele, bendito seja, é santo e separado; e, para que venham a existir hostes sobre hostes, isso ocorre como algo a partir do nada, por meio do yud, do tsimtsum, etc., como mencionado acima.

4 וביאור הדברים הנה כתיב גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלקינו ואמרו"ל [ואמרו רבותינו זכרונם לברכה] אימתי גדול ה' כשהוא בעיר אלקינו.

A explicação destas questões é a seguinte: está escrito: “Grande é Havayá e muito louvado na cidade de nosso D'us”, e nossos Sábios, de abençoada memória, disseram: “Quando é Havayá grande? Quando Ele está na cidade de nosso D'us.”

פ"י עיר אלקינו היינו בחי' צירופי אותיות ע"ד מ"ש בס"י [בספר יצירה] שתי אבנים בונות שני בתים כו'

O significado de “a cidade de nosso D'us” é o nível das combinações de letras, conforme o que está escrito no Sefer Yetsirá: “Duas pedras constroem duas casas”, etc.

וע"י ריבוי שינויי הצירופים נעשה ריבוי התחלקות הנבראים וזהו ענין עיר אלקינו ואז שייך בחי' גדולה

Por meio das numerosas alterações nas combinações, as criaturas passam a se dividir numa grande multiplicidade; e este é o significado de “a cidade de nosso D'us”. Então se aplica o nível da grandeza.

וזהו הללוהו כרוב גודלו פ"י רוב הוא בחי' ריבוי התחלקות אורו וזיוו לכל חד וחד לפום שיעורא דיליה והן הן גבורותיו וצמצומיו הרבים להתחלק כ"כ [כל כך] עד

E este é [o significado de] “Louvai-O segundo a abundância de Sua grandeza”: “abundância” é o nível da divisão múltipla de Sua luz e radiância, para cada um e cada qual segundo sua própria medida. E estas são Suas guevurot (poderes de contenção) e Suas muitas contrações, pelas quais [a luz] é dividida a tal ponto, até

ריבוי רכבות מלאכים ונשמות ומקור התהוות הדבור הוא מחכמה עילאה ולגבי אור א"ס ב"ה גם החכמה עילאה עצמה היא כעשייה גשמיות ונמשך ע"י יו"ד הוא צמצום עצום הנ"ל (ועמ"ש מכ"ז [מכל זה] בד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה).

uma multidão de miríades de anjos e almas. E a fonte do vir-a-ser da fala está na Chochmá superior; e, em relação à Luz Infinita (Or Ein Sof), bendito seja Ele, até a própria Chochmá superior é como uma ação física, e ela é emanada por meio do yud, que é o imenso tsimtsum (contração) mencionado acima. (Veja o que está escrito sobre tudo isso no discurso que começa: “Quando Israel antecipou ‘faremos’.”)

ומי"מ חו"ב [חכמה ובינה] נקרא עדיין הנסתרות עלמא דאתכסיא סוכ"ע והנגלות היינו וי"ה היינו בחי' המשכה בבחי' הדבור אימתי גדול כשהוא בעיר אלקינו כנ"ל.

No entanto, Chochmá e Biná ainda são chamadas “as coisas ocultas”, o mundo oculto, a luz que circunda todos os mundos (sovev kol almin); e “as coisas reveladas” são vav-hei, isto é, o nível da descida ao nível da fala: “Quando é Ele grande? Quando está na cidade de nosso D'us”, como mencionado acima.

והנה כמ"כ [כמו כן] באדם חו"ב [חכמה ובינה] אינון נסתרות במוחא ולבא והוא ענין ההתבוננות בגדולת א"ס ב"ה שיתבונן האדם בק"ש [בקריאת שמע] וברכותי' [וברכותיה] והוא בחי' י"ה שבנפש כי ה' הוא בחי' בינה שנק' רחובות הנהר כלומר

Ora, da mesma forma, no homem, Chochmá e Biná são “ocultas na mente e no coração”. Isso é a contemplação da grandeza do Infinito (Ein Sof), bendito seja Ele, que a pessoa deve realizar durante o Shemá e suas bênçãos; e este é o nível de yud-hei na alma. Pois o hei é o nível de Biná, chamada “as largas extensões do rio” (rechovot hanahar); isto é,

כמו צורת ה' שמתפשטת לאורך ורוחב כך בחי' השגה זאת והתבוננות זו איך שמהווה יש מאין לאין שיעור ושהוא ית' קדוש ומובדל נק' רחובות שבא באורך ורוחב בהשגה שבמוחו

assim como a forma do hei se estende em comprimento e largura, também este nível de compreensão e esta contemplação — de como Ele faz existir algo a partir do nada, sem medida, e de que Ele, bendito seja, é santo e separado — são chamados “largas extensões” (rechovot), pois se estendem em comprimento e largura na compreensão da mente.

ומזה מסתעף התפעלות האהבה בבחי' רצוא דוקא כי בינה ליבא שמבחי' ההתבוננות בהשגה יולד הצמאון ברשפי אש בבחי' רצוא

Disso se ramifica a comoção do amor, especificamente no modo de ratzo (correr adiante); pois “Biná é o coração”: da contemplação com compreensão nasce a sede, em chispas de fogo, no modo de ratzo.

והוא ענין ה' דשם הוי' ובחי' היו"ד הוא בחי' החכמה כח מה שהוא בחי' השוב שאחרי הרצוא

E isso corresponde ao hei do Nome Havayá. O nível do yud é o nível de Chochmá, koach mah (“a força do ‘quê’”), que é o nível de shov (retorno) que sucede ao ratzo,

כמאמר הס"י [הספר יצירה] אם רץ לבך שוב לאחד פי' שוב הוא בחי' ביטול במציאות מכל וכל שלמעלה מבחי' התפעלות האהבה ברשפי אש כי התפעלות האהבה נקי יש

como diz o Sefer Yetzirah: "Se teu coração corre, retorna ao Um." O sentido de "retorno" (shov) é o nível de autoanulação (bitul) da própria existência, absoluta e completa, que está acima do nível da comoção do amor em chispas de fogo. Pois a comoção do amor é chamada "algo" (yesh),

כי הרי יש מי שמתפעל ובחי' הביטול נקי אין והוא בחי' חכמה כח מ"ה [מה] והיינו בחי' יראה עילאה יראה בושת כמ"ש הן יראת ה' היא חכמה

pois, afinal, há alguém que se comove; ao passo que o nível da autoanulação é chamado "nada" (ayin), e é o nível de Chochmá, koach mah. Esse é o nível do temor superior, o temor da vergonha, como está escrito: "Eis que o temor a D'us é sabedoria."

ועוד כי הביטול הוא נמשך מצד בחי' עצמיות אור א"ס שלמעלה מזיו ואור המתלבש בעולמות דלית מחשבה תפיסא ב"י [ביה] כלל והוא

Além disso, a autoanulação é atraída do aspecto da própria essência da Luz Infinita (Or Ein Sof), que está acima do esplendor e da luz que se revestem nos mundos, acerca dos quais se diz que "nenhum pensamento pode apreendê-lo de modo algum"; e ela é

נמצא למטה כמו למעלה כי הלא את השמים ואת הארץ אני מלא ולכן מצד זה נמשך היראה והביטול כו' ולהיות בבחי' שוב כו'

encontrada embaixo tanto quanto em cima, pois: "Não preencho Eu os céus e a terra?" Portanto, é desse aspecto que são atraídos o temor e a autoanulação etc., bem como [a capacidade] de estar no modo de shov etc.

משא"כ בחי' הרצוא שהוא האהבה ברשפי אש לצאת מגדרי הגוף וליכלל למעלה בעולמות העליונים הרי עלייה זו היא ליהנות מבחי' הזיו והאור המתלבש בעולמות כו'

Isso não ocorre com o nível de ratzo, que é o amor em chispas de fogo, para sair dos limites do corpo e ser absorvido no alto, nos mundos superiores: essa ascensão visa deleitar-se com o esplendor e a luz que se revestem nos mundos etc.

והכלל הוא דבחי' הרצוא נמשך מבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] דמצד בחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] שייך מעלה ומטה לכן יתכן בחי' רצוא ועלייה ממטה למעלה

A regra é que o nível de ratzo provém do nível da luz que preenche todos os mundos (memalê kol almin), pois, do ponto de vista da luz que preenche todos os mundos, há “alto” e “baixo”; portanto, é possível o nível de ratzo, uma ascensão de baixo para cima.

אבל שוב נמשך מצד בחי' סוכ"ע דקמיה מעלה ומטה שוין כו' וכמ"ש בד"ה וידעת היום

Mas shov é atraído do nível da luz que circunda todos os mundos, diante da qual o alto e o baixo são iguais, etc., conforme explicado no discurso que começa com “Conhece hoje”.

וזהו בחי' י"ה שבנפש דהיינו שבק"ש [שבקריאת שמע] ותפלה צ"ל התכללות ב' מדרגות הללו דרצוא ושוב דהיינו לצאת בבחינת רצוא ולמסור נפשו באחד ואח"כ בבחי' שוב כו'

E este é o nível de yud-hei na alma: na recitação do Shemá e na oração deve haver uma inclusão desses dois níveis, ratzo e shov; isto é, sair no modo de ratzo e entregar a própria alma [na palavra] “Uno”, e depois no modo de shov, etc.

וכן אח"כ אחר השוב רצוא ואחר הרצוא שוב כו' וזהו פי' וכל בניך כי הנה בניך בחי' זכר חסדו הוא מדת האהבה שנמשכה מבחי' ההתבוננות

E assim também depois: após o shov, ratzo, e após o ratzo, shov, etc. E este é o significado de “E todos os teus filhos”: pois “teus filhos” são o nível de “Ele Se lembrou (zachar) de Sua bondade”, que é o atributo do amor, atraído do nível da contemplação.

וזהו פי' בינה בן י"ה שבחי' בן ואהבה זו נולד ונמשך מבחי' י"ה (ועי' מזה ברע"מ [ברעי' מהימנא] פי' נשא דקכ"ב ע"א ובפי' הרמ"ז [הרב משה זכות] שם ובאדר"ז [ובאדרא זוטא] דר"צ ע"א ודרצ"א ע"א).

E este é o significado de “Binah: ben Yah (filho de yud-hei)”: o nível do filho — este amor — nasce e é atraído do nível de yud-hei. (Veja a esse respeito no Raaya Mehemna, Parshá Naso, página 122a, e no comentário do Ramaz ali; e na Idra Zuta, página 290a e página 291a.)

והנה אע"ג [אף על גב] דבחי' י"ה הן חו"ב [חכמה ובינה] אעפ"כ [אף על פי כן] מרומז בחי' הבן בכינה כי האהבה והרצוא נמשך עיקרו מבחי' הבינה וכמ"ש כונן שמים בתבונה ונודע דשמים הוא בחי' המדות עליונות כו'

Ora, embora yud-hei sejam Chochmá e Biná, o nível do filho é, ainda assim, aludido em Biná, porque o amor e ratzo são atraídos principalmente do nível de Biná; conforme está escrito: “Ele estabeleceu os céus com entendimento (tevunah”, e é sabido que “céus” são o nível dos atributos emocionais (midot) supernais, etc.

וכמו עד"מ בגשמיות שהגם שמוח הבן נמשך ממוח האב עכ"ז [עם כל זה] הרי עיקר גידולו הוא ע"י שהייתו תשעה חדשים בעיבור בבטן האם ועמ"ש מזה בד"ה ביום השמע"צ [השמיני עצרת]

É como na analogia das coisas físicas: embora o cérebro do filho provenha do cérebro do pai, ainda assim seu crescimento principal ocorre durante sua permanência de nove meses em gestação no ventre da mãe. (Veja o que está escrito sobre isso no discurso que começa com “No oitavo dia, Atzeres”.)

וזהו וכל בניך למודי הוי' שבחי' האהבה הנק' בן וגם היראה כלולה בו כמ"ש בפ"י ואהבת את בד"ה וידעת היום

E este é o significado de “E todos os teus filhos serão instruídos por Havayá”: o nível do amor, chamado “filho” (e o temor também está incluído nele, como é explicado a respeito do significado de “E amarás” (ve’ahavta et) no discurso que começa com “Conhece hoje”),

הנה הוא ע"י בחי' יו"ד ה"א שבנשמה כנ"ל וגם שייך בזה בחי' ו"ה הוא ענין קול ודבור שבק"ש [שבקריאת שמע] ותפלה

ocorre por meio do nível de yud-hei na alma, como mencionado acima. O nível de vav-hei também se relaciona com isso, a saber, a voz e a fala na recitação do Shemá e na oração;

אלא שעיקר בחי' ו"ה הוא על ידי עסק התורה ומצות וכדלקמן ועמ"ש ע"פ הקל קול יעקב

mas a expressão principal do nível de vav-hei se dá por meio do estudo da Torá e do cumprimento das mitsvot, como será explicado adiante. (Veja o que está escrito sobre o versículo “A voz é a voz de Yaakov”.)

(וע' בפרדס בעה"כ [בערכי הכינויים] ערך בינה וערך בן חורין בן שמן ועמ"ש במ"א בד"ה ענין האבות הן הן המרכבה מענין יפה כח הבן כו' ועיין באדר"ז [באדרא זוטא] שם בענין תרין עטרין כו' וזהו ענין עדות לישראל וכמ"ש במ"א בענין משכן העדות:)

(E veja em Pardes, Erchei HaKinuyim, as entradas “Binah” e “ben chorin, ben shemen”; e veja o que está escrito em outro lugar, no discurso que começa “O assunto dos Patriarcas: eles são a Caruagem”, sobre o tema de “o poder do filho é maior”, etc.; e veja na Idra Zuta, ali, sobre o tema das “duas coroas”, etc. Este é o significado de “um testemunho para Israel”, conforme explicado em outro lugar a respeito do “Tabernáculo do Testemunho”).

5 קיצור. ענין י"ה היו"ד צמצום עד שיהיה בחי' סוכ"ע ואח"כ ו"ה נגלות המשכה בבחי' דבור אימתי גדול כו'

Resumo. O assunto de yud-hei: o yud é tsimtsum, até que se alcance o nível da luz que circunda todos os mundos (sovev kol almin); e, depois, vav-hei, as coisas reveladas: uma extensão para o nível da fala: “Quando Ele é grande”, etc.

ובנפש י"ה מוחא ולבא ההתבוננות בגדולת ה' ומזה נמשך רצוא ושוב וזהו וכל בניך למודי כו':ב

E, na alma, yud-hei são a mente e o coração, a contemplação da grandeza de D'us, da qual se originam ratzo e shov; e isto é: “E todos os teus filhos serão ensinados”, etc.) (2)

והנה כ"ז [כל זה] הוא בחי' בניך שהוא בחינת י"ה כי בחי' בניך היינו בחי' המרומוז בבינה בן י"ה כנ"ל והוא ענין ומדרגת התפלה ברצוא ושוב ואחר התפלה צ"ל בחי' וי"ו

Ora, tudo isso é o nível de “teus filhos”, que é o nível de yud-hei; pois o nível de “teus filhos” é o nível aludido em Biná, ben Yah, como mencionado acima. E este é o assunto e o grau da oração, em ratzo e shov. Depois da oração, deve haver o nível de vav,

והוא ענין קול דתורה שנק' וי"ו כמ"ש הקל קול יעקב וכמ"ש בסידור על פסוק זה והוא בחי' והנגלות כי הוא בחי' קלא דאשתמע ועיין בזח"א [בזהר חלק א] (ד"ב ע"ב ודקמ"א ע"ב)

que é a voz da Torá, chamada vav, como está escrito: “A voz é a voz de Yaakov”, e como é explicado no Siddur sobre este versículo. E este é o nível de “e as coisas reveladas”, pois é o nível de “uma voz que é ouvida”. Veja também o Zohar, Parte I (página 50b e página 141b).

והנה הוי"ו מורה על בחי' ששה מדות כי כשר ופסול טמא וטהור נמשך מן המדות וזהו ענין שיתא סדרי משנה

Ora, o vav indica o nível dos seis atributos emocionais (midot), pois o que é casher ou inválido, impuro ou puro, deriva das midot; e este é o significado das seis ordens da Mishná.

אך המשכת החכמה שמתלבשת במדות אלו זהו ענין היו"ד שבראש הוי"ו כי צורת הוי"ו שראשה יו"ד ומן היו"ד נמשך וי"ו כו' וזהו מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] על שלא ברכו בתורה

Mas a extensão de Chochmá (sabedoria), que se reveste nessas midot, é o yud no topo do vav; pois a forma do vav é tal que seu topo é um yud, e do yud se estende o vav, etc. E este é o ensinamento de nossos Sábios, de abençoada memória: "porque não abençoaram sobre a Torá":

כי ענין לברך בתורה היינו להמשיך בחי' אור א"ס המלוכש בחכמה שיומשך ויתלבש בששה מדות עליונות שמהם נמשך התורה ועי"ז נמשך גילוי אור א"ס למטה

poisabençoar sobre a Torá significa estender o nível da Luz Infinita (Or Ein Sof), que está revestida em Chochmá, para que seja estendida e se revista nos seis atributos supremos, dos quais a Torá deriva; e, por meio disso, uma revelação da Luz Infinita se estende abaixo,

כמו למעלה שהרי אין שינוי כלל קמ"י [קמיה] עצמותו כנ"ל ורוחניות וגשמיות שוין לפניו דכולא קמ"י [קמיה] כלא חשיב והגם שהתורה מדברת בענינים גשמיים

assim como no Alto, pois não há mudança alguma diante de Sua essência, como mencionado acima, e a espiritualidade e a materialidade são iguais diante Dele, pois "tudo diante Dele é considerado como nada". E embora a Torá fale de assuntos materiais,

וכמו תרומות ומעשרות וכיוצא מ"מ כשהוא ממשיך מבחי' היו"ד דחכמה נמשך גילוי אור א"ס בהן כמו as terumot, os dízimos e semelhantes; ainda assim, quando se atrai do nível do yud de Chochmá, uma revelação da Luz Infinita (Or Ein Sof) é atraída para eles

כמו למעלה מטעם הנ"ל וברכה והמשכה זו בהתורה הוא ע"י בחי' רצוא ושוב שבתפלה שהן בחי' י"ה כי רוח אייתי רוח כו'

como acima, pelo motivo mencionado. E esta bênção e atração para dentro da Torá ocorrem por meio do nível de ratzo e shov na prece, que corresponde ao nível de yud-hei; pois "espírito atrai espírito", etc.

וזהו שנאמר בקי"ש [בקריאת שמע] תחלה ואהבת ואח"כ ודברת בם ודברת לשון הנהגה והמשכה דהיינו להיות המשכת אור א"ס ב"ה בתורה וכמ"ש בד"ה השמים כסאי כו' ע"ש

E é por isso que no Shemá se diz primeiro “E amarás” e, depois, “e falarás delas”: “e falarás” (vedibarta) é uma expressão de conduzir e atrair, isto é, que haja uma atração da Luz Infinita, bendito seja Ele, para dentro da Torá, como se explica no discurso que começa “Os céus são Meu trono”, etc.; veja lá.

ובזה יובן מ"ש על עזבם את תורתי כו' ולא שמעו בקולי בקולי דוקא דהיינו כמ"ש בד"ה

Com isso podemos compreender o que está escrito: “Por terem abandonado Minha Torá”, etc., “e não terem escutado Minha voz”: “Minha voz” especificamente; isto é, como se explica no discurso que começa

כי תשמע בקול קול היינו המשכה אבל בקול היינו בפנימית הקול דהיינו אור א"ס ב"ה המלוכב בהתורה

“Se escutares a voz”: “voz” é a atração, mas bekol (“na voz”) significa na dimensão interior da voz, isto é, a Luz Infinita, bendito seja Ele, que está revestida na Torá.

והיינו מפני שלא ברכו ועמ"ש מענין בקולי ג"כ בד"ה תקעו בחדש. ועמ"ש בד"ה ואהיה אצלו אמון גבי פי' ואהיה שעשועים אני תורתך שעשעתי כו' ע"ש.

E isso se deveu ao fato de não terem abençoado. Veja também o que está escrito sobre o tema de “Minha voz” no discurso que começa “Tocai no mês novo”. E veja o que está escrito no discurso que começa “E eu estava junto a Ele como uma criança de colo”, a respeito do significado de “e eu era [Seu] deleite”, “na Tua Torá encontro meu deleite”, etc.; veja lá.

6 והנה כ"ז [כל זה] הוא בחי' ג' אותיות דשם היינו יו"ד ה"א וי"ו ואמנם ענין ה"א אחרונה דשם הוי' הוא בחי' יראה תתאה הנק' מצות המלך

Ora, tudo isso corresponde ao nível de três letras do Nome, a saber, yud, hei e vav. Mas a hei final do Nome Havayá corresponde ao temor inferior, chamado “o mandamento do rei”,

שהוא ענין קבלת עול מלכות שמים בבחי' עול דוקא וכמ"ש בדוד ונאם הגבר הוקם על כו'

que é a aceitação do jugo (kabalat ol) do Reino dos Céus especificamente como um jugo, conforme está escrito a respeito de David: “E o pronunciamento do homem elevado ao alto (al)”, etc.:

עולה של תורה והוא כענין מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] ע"פ ושבתם וראיתם בין עובד אלקים
לאשר לא עבדו שאינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה פעמים ואחד

o jugo (ol) da Torá. Isso se assemelha ao dito de nossos Sábios, de abençoada memória, sobre o versículo: “E voltareis e vereis [a diferença] entre quem serve a D'us e quem não O serviu”: quem revê seu capítulo cem vezes não é como quem revê seu capítulo cento e uma vezes.

שהוא לפי שבפעם א' זו היתירה משנה טבעו ורגילותו כמ"ש בס"ב [בספר של בינונים] ואז נקרא עבד ויש
בזה מעלה מה שאינו בבחי' בן כמ"ש בס"ב [בספר של בינונים] פרק מ"א

Isso porque, com essa vez adicional, ele transforma sua natureza e seu hábito, conforme explicado em Sefer Shel Beinonim, e então é chamado de “servo”. E isso tem uma virtude que não se encontra no nível de um filho, conforme explicado em Sefer Shel Beinonim, capítulo 41:

שהאדם צ"ל כלול מבחי' בן ומבחי' עבד ובחי' בן זהו בחי' וכל בן־הנ"ל. אמנם בחי' עבד עובד אלקים
זהו בחי' עול תורה וזהו בחי' בוניך וכמשי"ת [וכמו שיתבאר].

que a pessoa deve reunir em si tanto o nível de filho quanto o nível de servo. O nível de filho é o nível de “E todos os teus filhos”, mencionado acima. Mas o nível de servo, “quem serve a D'us”, é o nível do jugo da Torá; e esse é o nível de “teus construtores”, como será explicado.

7 וזהו ענין פ' והיה אם שמוע שנאמר בה ולעבדו וכמ"ש בד"ה ועתה יגדל נא בענין בחי' עבד שהוא בחי'
ביטול רצון שלמעלה מהשכל

E este é o sentido da seção “E será, se ouvirdes”, na qual se diz: “e para servi-Lo”, conforme explicado no discurso que começa “E agora, seja grande [o poder de Ado-nai]”, a respeito do nível de servo, que é o nível da autoanulação (bitul) da própria vontade, acima do intelecto.

ושם נתבאר בחי' זו בענין המצות שצ"ל קיום המצות בבחינה זו ועי"ז דוקא נמשך גילוי רצון העלין
שלמעלה מהחכמה וזהו ענין כח אד' כו' ע"ש.

Ali, esse nível é explicado em relação às mitsvot: as mitsvot devem ser cumpridas nesse modo; e é precisamente por meio disso que se atrai a revelação da vontade suprema, que está acima de Chochmá. Este é o sentido de “o poder de Ado-nai” etc.; veja ali.

8 וכמ"כ [וכמו כן] יש בחי' עבד זה ג"כ בעסק התורה שהוא בחי' עול תורה כמ"ש בסש"כ [בספר של בינונים]

פרק מ"א דיש בן שהוא ג"כ עבד

Da mesma forma, esse nível de servo também existe na ocupação com a Torá, que é o nível do jugo da Torá, como está explicado em Sefer Shel Beinonim, capítulo 41: há um filho que também é servo;

דהיינו אחר בחי' וכל בנך יהי' [יהיה] בחינת בוניך ע"י עול תורה שהוא בחי' עבד זה הב'.

isto é, depois do nível de “E todos os teus filhos” virá o nível de “teus construtores”, por meio do jugo da Torá, que é o nível deste segundo [tipo de] servo.

9 ועמ"ש מענין ב' בחי' עבד בביאור ע"פ לא הביט און ביעקב ומדרגה זאת היה שרש בחי' דוד שהיה

מרכבה לבחי' מלכות לפי שהיה בבחי' עבד ודוד עבדי

Veja o que está escrito sobre as duas categorias de servo na explicação do versículo “Não viu iniquidade em Yaakov”. Essa categoria era a raiz do nível de David, que era uma carruagem para o nível de Malchut (soberania), pois estava na categoria de servo: “E David, Meu servo”.

וזהו נאם דוד בן ישי ונאם הגבר הוקם על פי' מתחלה הוא בחי' בן ישי כענין בחי' וכל בנך למודי הוי'

E este é o sentido de “Declaração de David, filho de Yishai, e declaração do homem elevado ao alto”: primeiro, ele está no nível de “filho de Yishai”, semelhante ao nível de “E todos os teus filhos serão ensinados por Havayá”,

כי פי' בן ישי היינו כענין בן י"ה כי ישי היינו י' עם ש"י עולמות שכבינה וע' מזה בזהר ס"פ תרומה

(דקע"ה ב')

pois “filho de Yishai” significa algo semelhante a “filho de Yah”, uma vez que Yishai é o yud junto com os 310 (shai) mundos que estão em Biná. Veja também a esse respeito o Zohar, no fim da Parshat Terumá (página 175b),

ובמק"מ [ובמקדש מלך] שם ואח"כ ונאם הגבר הוקם על זהו בחי' בוניך וע' בזהר ר"פ חקת (דק"פ ע"ב) מענין

הוקם על

e no Mikdash Melech, nesse mesmo lugar. E depois, “e declaração do homem elevado ao alto (al)”: este é o nível de “os que te constroem”. Veja também o Zohar, no início da Parshat Chukat (página 180b), sobre o sentido de “elevado ao alto”.

וזהו ג"כ ענין מ"ש ובניהו בן יהודע בן איש חי רב פעלים (בשמואל ב' סי' כ"ג) פי' בניהו היינו בן י"ה והי"ו שאח"כ הוא עסק התורה

E este é também o sentido do que está escrito: “E Benayahu, filho de Yehoyadá, filho de um homem vivo, grande em feitos” (em II Samuel, capítulo 23): Benayahu significa ben Yah (“filho de yud-hei”), e o vav que vem em seguida é o estudo da Torá,

והיינו בבחי' רב פעלים דהיינו בחינת עול תורה וכמ"ש בגמרא רפ"ג [ריש פרק ג'] דברכות (ד"ה ע"ב) ובזח"א [ובזהר חלק א'] (ד"ו סע"א [סוף עמוד א'] קל"ב א' קל"ו א' ר"ז ב')

isto é, na condição de “grande em feitos”, que corresponde ao nível do jugo da Torá, conforme está escrito na Guemará, no início do capítulo 3 de Berachot (página 18b), e no Zohar, Parte I (página 6, fim do lado a; 132a; 136a; 207b).

ולכן וישימהו דוד אל משמעתו שבו ועל ידו נעשה בנין ירושלים בחי' בוניך כי ירושלים

Por isso, “David o colocou à frente de seu conselho”: nele e por seu intermédio realizou-se a construção de Jerusalém, o nível de “os que te constroem”. Pois Jerusalém (Yerushalayim)

היינו יראה שלם וע"י עול מלכות שמים נעשה בנין יראה שלם להיות שלימות היראה כו' כי לעומת זה בחי' חורבן ירושלים היינו נפילת בניל המל'

significa yirá shalem, “temor perfeito”; e, por meio do jugo do Reino dos Céus, realiza-se a construção do “temor perfeito”, para que o temor alcance sua perfeição, etc. Pois, em contrapartida, a destruição de Jerusalém significa a queda da construção de Malchut,

דהיינו מ"ש סוכת דוד הנופלת היינו ענין עול דרך ארץ ובקשת המותרות בתענוגי עוה"ז יותר על די הסיפוק שזהו הסבה המטרדת מעול תורה כי את זה לעומת זה עשה האלקים כו'.

isto é, o que está escrito: “a cabana caída de David”. Trata-se do jugo das ocupações mundanas e da busca de luxos nos prazeres deste mundo além do que basta, que é a causa da distração do jugo da Torá; pois “D'us fez um oposto ao outro”, etc.

אמנם הטעם שבנין יראה שלם הוא ע"י עול תורה דוקא הוא כמ"ש החכמה יבנה בית

Mas a razão pela qual a construção do temor perfeito se dá especificamente por meio do jugo da Torá é como está escrito: “Com sabedoria se constrói uma casa”,

והוא בחי' התורה דמחכמה נפקת שמשם שרש יראה שלם הנ"ל כנודע דחכמה היא יראה עילאה שהיא שרש בחי' יראה תתאה כו'

e este é o nível da Torá, que “provém de Chochmá”, onde se encontra a raiz do temor perfeito mencionado acima; como se sabe, Chochmá é o temor superior, que é a raiz do nível do temor inferior, etc.

ולכן על ידי עסק התורה בבחי' קבלת עול תורה ממשיכים מבחינת חכמה עילאה שהיא יראה עילאה ביראה תתאה ולכן נקי' בוניך דוקא.

Portanto, por meio do estudo da Torá sob a aceitação do jugo (kabalat ol) da Torá, atrai-se do nível da Chochmá superior, que é o temor superior, para o temor inferior; e por isso são chamados especificamente “teus construtores”.

10 והנה עם היות בחי' בניך הוא ג"כ בן י"ה שמקבל מבחי' חכמה ג"כ מ"מ עיקר בחי' קבלתו מבינה כנ"ל משא"כ בחי' בוניך עיקרו מבחי' חכמה ממש

Ora, embora o nível de “teus filhos” também seja ben Yah, recebendo igualmente do nível de Chochmá, sua recepção principal, contudo, provém de Biná, como mencionado acima; ao passo que o nível de “teus construtores” provém principalmente do próprio nível de Chochmá.

וכמו ע"ד ההפרש בין מקרא קדש דיו"ט [דיום טוב] לגבי קדש ממש בחי' שבת ועמ"ש סד"ה וארא אל אברהם גבי ענין ושמי הוי' לא נודעתי להם

como a diferença entre a “convocação da santidade” (mikrá kodesh) de Yom Tov e a própria santidade (kodesh), o nível de Shabat. Veja o que está escrito ao final do discurso que começa com “E apareci a Avraham”, a respeito de “mas por Meu Nome Havayá não Me fiz conhecer a eles”.

וזוהו הקל קול יעקב עד"מ הקול שמחבר את המחשבה להביא בדבור בהתגלות כך בקול דתורה ממשיך מבחי' אור החכמה בדבור שהוא ענין בנין ירושלים יראה שלם

E isto é “A voz é a voz de Yaakov”: a título de analogia, a voz une o pensamento à fala, para trazê-lo à fala em manifestação; assim também, por meio da voz da Torá, atrai-se o nível da luz de Chochmá para a fala, que é a construção de Jerusalém, temor perfeito.

והיינו כמ"ל [כמה שכתוב לעיל] בענין אימתי גדול ה' כשהוא בעיר אלקינו וע"י עסק התורה ממשיכים להיות בבחינה זו שבח ותוספת בתוקף אור וגילוי

Isto corresponde ao que foi explicado acima a respeito de "Quando Havayá é grande? Quando Ele está na cidade de nosso D'us"; e, por meio do estudo da Torá, atrai-se [para baixo] para que nesse nível haja louvor e acréscimo na intensidade da luz e da revelação.

כי בלא"ה [בלאו הכי] הדבור מקבל מהמדות והוא בבחי' גבורות וצמצומים כמ"ש כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו

Pois, sem isso, a fala recebe dos atributos emocionais (midot) e está no modo de contenções e contrações, como está escrito: "Falarão da glória de Teu reino e contarão (yedaberu) Tua força (gevuratcha)."

אבל על ידי עסק התורה ממשיכים בהדבור מבחינת חכמה עילאה עצמה וגם מלמעלה מהחכמה להיות מראש מקדם נסוכה וכמ"ש במ"א ע"פ ועתה יגדל נא כח אד' שזהו ג"כ ענין העונה איש"ר [אמן יהא שמיה רבא] מברך בכל כחו.

Mas, por meio do estudo da Torá, atrai-se para a fala do nível da própria Chochmá suprema, e também de acima de Chochmá, para que ela seja "estabelecida desde o princípio, desde os tempos antigos", como explicado em outro lugar a respeito do versículo "E agora, que o poder de Adonai se engrandeça". E este é também o sentido de quem responde "Amên, yehei shmei rabá mevarach" com toda a sua força.

11 וז"ש [וזהו שכתוב] להודיע כו' וכבוד הדר מלכותו. וזהו ארוממך אלקי המלך ועמ"ש בד"ה כי אתה נרי ובד"ה באתי לגני

E é isso que está escrito: "Para dar a conhecer", etc., "e a glória do esplendor de Seu reino". E isto é: "Eu Te exaltarei, meu D'us, o Rei". Veja o que está escrito no discurso que começa "Pois Tu és minha lâmpada" e no discurso que começa "Vim ao Meu jardim".

וזהו א"ת [אל תקרי] בניך אלא בוניך כי העיקר הוא להמשיך האור והגילוי במדת מלכותו ית' וכמ"ש במ"א סדי"ה שובה ישראל עד בענין

E isto é: "Não leias banayich, mas bonayich": pois o principal é atrair a luz e a revelação para o atributo de Sua realeza (Malchut), bendito seja Ele, como é explicado em outro lugar, no final do discurso que começa "Retorna, Israel, até", a respeito de

כי עמך הסליחה למען תורא ועדי' יש לפרש הפסוק על כן יעזב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו דלכאורה מאי קמ"ל [קא משמע לן].

“Pois contigo está o perdão, para que sejas temido.” Por essa mesma perspectiva, pode-se interpretar o versículo: “Por isso o homem deixará seu pai e sua mãe e se apegará à sua mulher”, pois, à primeira vista, o que ele vem nos ensinar?

אדך בדרך רמז הענין אביו ואמו היינו בחי' ההתבוננות שכולל חכמה ובינה וזה בינה בן י"ה

Mas, por meio de uma alusão, o assunto é o seguinte: “seu pai e sua mãe” são o nível da contemplação, que inclui Chochmá e Biná; e isto é “Biná, ben Yah”,

דהיינו האהבה הנמשכת מן ההתבוננות כנ"ל והוא בחי' התפלה בדחילו ורחימו ועסק התורה שבע"פ [שבעל פה] נקי ודבק באשתו כי היא מורשה קהלת יעקב א"ת [אל תקרי] מורשה אלא מאורסה.

isto é, o amor que se estende da contemplação, como mencionado acima; e este é o nível da oração com temor e amor. O envolvimento com a Torá Oral é chamado “e se apegará à sua mulher”, pois ela é “a herança (morashá) da congregação de Yaakov”: não leias morashá (“herança”), mas me'orasá (“noiva”).

12 והנה התשבע"פ [התורה שבעל פה] מדברת הכל בענינים גשמיים והיא לכאורה השפלה לגבי ההתבוננות

כתפלה בדו"ר [בדחילו ורחימו] אבל באמת זהו העיקר להיות דירה בתחתונים ועמ"ש מזה בד"ה בפ' נסכים

Ora, a Torá Oral trata inteiramente de assuntos físicos e, à primeira vista, parece inferior à contemplação na oração com temor e amor; mas, na verdade, este é o principal: que haja uma morada nos mundos inferiores. Veja o que está escrito a esse respeito no maamar sobre a seção das libações (nesachim).

וזהו ע"י יעזב ע"ד א"ת [אל תקרי] בניך ודבק באשתו בחי' בוניך ועמ"ש בד"ה קדש ישראל בפ"י ראה חיים עם אשה אשר אהבת דקאי ג"כ על תשבע"פ [תורה שבעל פה] ומ"מ אי אפשר לבא לבחי' זו

E isso se dá por meio de “deixará”, segundo a interpretação “não leias banayich [teus filhos]”, mas bonayich [teus construtores], e “se unirá à sua esposa”, o nível de “teus construtores”. Veja o que está escrito no maamar que começa “Israel é santo”, sobre o sentido de “Desfruta a vida com a mulher que amas”, que também se refere à Torá Oral. Ainda assim, é impossível chegar a esse nível

אלא כשיהי' [כשיהיה] תחלה בחי' וכל בניך כי כל האומר אין לי אלא תורה אפילו תורה אין לו

a menos que primeiro haja o nível de “E todos os teus filhos”; pois quem diz: “Não tenho nada além da Torá”, nem sequer tem Torá.

וזהו ג"כ מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] פ"ק [פרק קמא] דברכות בענין המשמח לחתן זוכה לתורה דלכאורה למה צריכים לשמחו ומדוע לא ישמח בעצמו אלא משום כי בתחלה הוא בבחי' בן י"ה

E esta é também a afirmação de nossos Sábios, de abençoada memória, no primeiro capítulo de Berachot: aquele que alegra um noivo merece a Torá. Pois, à primeira vista, por que outros precisam alegrá-lo, e por que ele não se alegraria por si mesmo? Mas isso se deve ao fato de que, inicialmente, ele está no nível de ben Yah,

וצריך לעזוב את אביו ואת אמו ע"כ צריכים לשמחו ועמ"ש מזה סד"ה זאת חנוכת המזבח.

e ele precisa deixar seu pai e sua mãe; por isso, é necessário alegrá-lo. Veja o que está escrito a esse respeito no final do maamar que começa “Esta é a dedicação do altar”.

13 ועד"ז יובן ג"כ למעלה כי התורה נק' ג"כ חתן ביום חתונתו זה מ"ת [מתן תורה] והיינו תשב"כ [תורה שבכתב]

והוא ג"כ בבחי' ע"כ יעזב איש את אביו ואת אמו

Da mesma forma, isso também pode ser compreendido no Alto. Pois a Torá também é chamada de noivo: “no dia de suas bodas” — isto é, a Entrega da Torá, ou seja, a Torá Escrita; e ela também está no nível de “Por isso, o homem deixará seu pai e sua mãe”,

היינו בחי' אלפים שנה שקדמה התורה לעולם שהוא בחי' אאלפך חכמה אאלפך בינה ומשם ירדה בבחי' עולם וה"ז [והרי זה] בחי' ירידה

isto é, o nível dos dois mil anos que precederam o mundo, durante os quais a Torá o precedeu, que corresponde a “Eu te ensinarei (a'alefcha) Chochmá, Eu te ensinarei Biná”; e de lá ela desceu ao nível de um mundo, o que constitui um nível de descida.

ולכן אמרו נובלות חכמה שלמעלה תורה ודבק באשתו היינו תשבע"פ [תורה שבעל פה] או כנס"י [כנסת ישראל] שנק' ג"כ כלה (ע' [עיינן] מזה בד"ה תורה צוה מה שלפעמים נק' כנס"י [כנסת ישראל] כלה ופעמים חתן כנ"ל)

Por isso disseram: “Os frutos caídos da sabedoria do Alto são a Torá.” E “unir-se à sua esposa” refere-se à Torá Oral ou à Congregação de Israel (Knesset Israel), que também é chamada de noiva. (Veja a respeito disso no discurso que começa com “A Torá [Moshe] ordenou”, sobre por que a Congregação de Israel às vezes é chamada de noiva e às vezes de noivo, como acima.)

ולכן צ"ל כל המשמח את החתן כדכתיב אני תורתך שעשעתי והיינו ע"י כי באמת כח ירידה זו נמשך מלמעלה מהחכמה עילאה עצמה כמ"ש במ"א בד"ה לך לך מארצך כו'

Portanto, é preciso “alegrar aquele que é noivo”, como está escrito: “Eu me deleito em Tua Torá”. Isso se deve ao fato de que, na verdade, a força dessa descida provém de um nível acima da própria Chochmá suprema, conforme explicado em outro lugar, no discurso que começa com “Vai-te da tua terra”, etc.,

וכמ"ש בזה"ג (דק"מ ע"א ודרס"ב א') וממשיכותא דמוחא עילאה סתימאה כו' נמשך עטרא דגבורה מקור תשבע"פ [תורה שבעל פה] כו'.

e como está escrito no Zohar, Parte III (página 140a e página 262a): “e da extensão do cérebro supremo oculto”, etc., é emanada a coroa de Guevurá (contenção), a fonte da Torá Oral, etc.

והעיקר כי ירידה זו צורך עליי [עליה] הוא דהיינו שיש יתרון להחכמה מן הסכלות היינו ע"י דאתהפכא ונתברר הנה"ב [הנפש הבהמית] נעשה יתרון האור וכמ"ש בד"ה זכור את

O principal é que essa descida se dá em prol de uma ascensão: que “a sabedoria tem vantagem sobre a insensatez”, isto é, por meio da transformação e do refinamento da alma animal, produz-se “a vantagem da luz”, conforme explicado no discurso que começa com “Lembra-te do

יום השבת בפ"י חכמות בחוץ תרונה וכמ"ש סד"ה ושבת בשלום בענין שלום לרחוק שנעשה קרוב וכמשי"ת [וכמו שיתבאר] לקמן בענין פ"י ורב שלום ועמ"ש בד"ה המגביה לשבת בענין השמן הנמשך מברור ק"נ [קליפת נוגה] שממנו עיקר יתרון האור:

dia de Shabat”, sobre o significado de “As sabedorias cantam nas ruas”; e como explicado no final do discurso que começa com “E voltarei em paz”, a respeito de “paz para aquele que está longe”, que se torna próximo; e como será explicado adiante sobre o significado de “e grande paz”. Veja também o que está escrito no discurso que começa com “Aquele que está entronizado no alto”, a respeito do azeite que é extraído do refinamento de kelipat nogá, da qual provém principalmente a vantagem da luz.

14 קיצור. והנה בניך זהו ענין האהבה שבתפלה וגם היראה כלולה בה ואח"כ עסק התורה הוא בחי' וי"ו והנגלות לנו ה' הוא בחי' הוקם על. בוניך. ובניהו כו' רב פעלים.

Resumo. Ora, “teus filhos” é o amor da oração, e o temor também está incluído nele. Depois, o estudo da Torá é o nível do vav, e “as coisas reveladas são para nós”. O hei é o nível de “erguido no alto (al)”. “Teus construtores.” “E Benayahu”, etc., “grande em feitos”.

וזהו ע"כ יעזב כו' כל המשמח. חכמות בחוץ. ג והנה עפ"ז [על פי זה] יובן ג"כ משארז"ל [מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] גבי ורב שלום בניך א"ת [אל תקרי] בניך

E isto é “Por isso [o homem] deixará”, etc. “Quem alegra.” “Sabedorias nas ruas.” (3) Ora, com base nisso também se compreenderá o que nossos Sábios, de abençoada memória, disseram a respeito de “e grande será a paz de teus filhos”: não leia banayich

אלא בוניך שלהיות בחי' ורב שלום זהו ע"כ בחי' בוניך דוקא שהוא עסק התורה בקבלת עול

mas bonayich. Pois o nível de “e grande paz” advém especificamente do nível de “teus construtores”, que é o estudo da Torá com a aceitação do jugo (kabalat ol);

והיינו אחר קדימת בחי' בניך תחלה שהוא ענין התפלה ואז ע"כ התורה בבחי' בוניך נעשה בחי' ורב שלום כו'

isto é, depois de vir primeiro o nível de “teus filhos”, que é a oração; então, por meio da Torá no modo de “teus construtores”, realiza-se o nível de “e grande paz”, etc.

פי' ורב הוא עשו כמ"ש ורב יעבוד צעיר וכמ"ש עשו יש לי רב ועיין ברכות פ' דברים ע"פ רב לכם

O significado de “e grande” (verav) é Esav, como está escrito: “E o mais velho (verav) servirá ao mais jovem”, e como está escrito: Esav [disse]: “Tenho muito (rav)”; e veja Midrash Rabbah, Parshas Devarim, sobre o versículo “Basta (rav) para vós”.

והיינו להיותו בבחי' הפירוד שהוא הריבוי כמ"ש נפשות עשו לשון רבים ונק' רשות הרבים וטורי דפרודא כידוע

Isso se deve ao fato de ele estar no nível da separação, que é a multiplicidade, como está escrito sobre Esav: “almas” (nafshos), no plural; e isso é chamado “domínio público” (reshut harabim, “o domínio dos muitos”) e “montanhas de separação”, como é sabido.

אבל בחי' ע' [עיינ] דנפש יעקב נאמר נפש לשון יחיד להיותן בבחי' היחוד ונק' רשות היחיד וזהו בחי' ורב שלום שמבחי' ריבוי ופירוד דעשו יוכלל ויטייחד בבחי' היחוד האלקי

Mas, a respeito do nível das setenta “almas” de Yaakov, está escrito “alma” (nefesh), no singular, pois elas se encontram num estado de unidade; e isso é chamado “domínio privado” (reshut haya-chid, “o domínio do único”). E este é o nível de “e grande paz”: aquilo que provém do nível de multiplicidade e separação de Esav poderá ser incluído e unido no nível da unidade divina.

(עיי' מ"ש בתו"א [בתורה אור] כפ' וישב בד"ה כה אמר ה' צבאות כו' כפ' ורב יעבוד כו' דשם מבואר ענין התכללות זו שהוא ע"ד התכללות כחות נה"ב [נפש הבהמית] בנה"א [נפש האלקית] כו')

(Veja o que está escrito em Torah Ohr, Parshas Vayeshev, no discurso que começa “Assim diz Havayá dos exércitos”, etc., sobre o significado de “E o mais velho servirá”, etc.; ali se explica essa inclusão: ela é semelhante à inclusão das forças da alma animal na alma divina, etc.)

והוא הנק' שלום שהשלום ענינו בחי' התחברות בין ב' הפכים כידוע וכך הוא המחבר להיות התכללות ניצוצים מבחי' טורי דפרודא בקדושה האלקית וזהו ורב שלום וזהו ג"כ ענין ורב להושיע כו'.

E isso é o que se chama “paz”, pois a paz consiste na união de dois opostos, como é sabido; e assim também é isso que une, de modo que centelhas do nível das “montanhas da separação” sejam incluídas na santidade divina. E isso é “e grande paz”; e esse também é o significado de “e grande para salvar” etc.

15 ולהבין איך עא"י [על ידי] עסק התורה דוקא נעשה בחי' ורב שלום וכמ"ש או יחזיק במעוזי יעשה שלום לי בפמשמ"ע [בפמליא של מעלה] שלום יעשה לי בפמשמ"ט [בפמליא של מטה] ולא מבחינת התפלה לבד

Para compreender como é especificamente por meio do estudo da Torá que se alcança o nível de “e grande paz”, conforme está escrito: “Ou que se apodere da Minha fortaleza, faça paz Comigo” no domínio celestial, “paz fará Comigo” no domínio terreno; e não apenas pelo nível da oração,

וכמו שאמר א"ת [אל תקרי] בניך שהוא בחינת האהבה שבתפלה שנק' בן אלא בוניך דוקא בבחינת עול תורה שאחר התפלה ואז נעשה ורב שלום כו'.

como disseram: “Não leias banayich”, que é o nível do amor na oração, chamado “filho”, “mas bonayich”, especificamente no modo do jugo da Torá que vem depois da oração; então se alcança “e grande paz”, etc.

הענין יובן בהקדים מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] עתיד חזיר ליטהר (עיי' במדרש תהלים ס"י קמ"ו ע"פ מתיר אסורים ובספר מאור אור אות ה' סעיף ו' ועיי' ברבות ס"פ שמיני)

A questão será compreendida começando pelo ensinamento de nossos Sábios, de abençoada memória: “No futuro, o porco (chazir) se tornará puro” (veja Midrash Tehillim, Psalm 146, sobre o versículo “Ele liberta os cativos”, e o livro Me'or Or, letra ches, seção 6; e veja Midrash Rabbah no final de Parshas Shemini).

דהנה כתיב יכרסמנה חזיר מיער והעיי' שבתכת מיער הוא עיי' תלויה להיות ידוע ששרש יניקת הע' [השבעים] שרים הוא מבחינת ז' מדות עליונות הכלולים מעשר שהם ע' [שבעים] ובקדושה הם ע' [שבעים] נפש דיעקב

Pois está escrito: “O javali da floresta (miya'ar) a devora”; e o ayin da palavra miya'ar é um ayin suspenso. Isso ocorre porque, como é sabido, a raiz da qual os setenta príncipes recebem sua nutrição é o nível das sete midot supernas, cada uma composta de dez, que são setenta; e, na santidade, elas são as setenta almas de Yaakov.

וזהו יצב גבולות עמים למספר וגו' ובהיותם מקבלים מבחי' ז' מדות עליונות הכלולים מעשר שהם ע' [עיי'] אזי הע' [העיי'] תלויה להיות

E isso é: “Ele estabeleceu os limites dos povos de acordo com o número”, etc. Quando recebem do nível das sete midot supernas, cada uma composta de dez, que são setenta, então o ayin (setenta) fica suspenso, de modo que

כי מרחוק אור האלקי יאיר עליהם שאינו מתלבש בפנימיותם רק מאיר עליהם בבחי' מקיף ורם ומתנשא עליהם כמ"ש רם על כל וגו'

a luz divina brilha sobre eles de longe, pois não está revestida interiormente neles; apenas brilha sobre eles como uma luz circundante (makif), elevada e exaltada acima deles, conforme está escrito: “Elevado acima de todos”, etc.

ועמ"ש בד"ה ראה ריח בני ויער זה הוא עולם המלאכים כמ"ש אכלתי יערי שהוא בחי' יוצר אור שמשם מתחיל עה"ד [עץ הדעת] טו"ר [טוב ורע] ומשם יש יניקה לע"ש

Veja o que está escrito no discurso que começa com “Vê o aroma de meu filho”. E esta “floresta” (ya'ar) é o mundo dos anjos, conforme está escrito: “Comi minha floresta”, que é o nível de [a bênção] “Que forma a luz” (Yotzer Or), onde começa a Árvore do Conhecimento do bem e do mal; e de lá os setenta príncipes recebem sua nutrição.

ואמנם מקבלים בריחוק כנ"ל וכאשר מקבלים אור ושפע האלקית נעשים אח"כ בבחינת פירוד וזהו יכר סמנה חזיר מיער כו'.

Entretanto, recebem de longe, como mencionado acima; e, quando recebem luz e fluxo divinos, depois passam a um estado de separação. E isso é: “O javali da floresta a devora”, etc.

ועיין ברבות תולדות ר"פ ס"ה וס"פ תרומה ובפרשה שמיני פ"ג ובשה"ש [ובשיר השירים] בפסוק כמעט שעברתי (אחד) מהם.

E veja Midrash Rabbah, Toldot, início do capítulo 65; o final de Terumá; Parashat Shemini, capítulo 13; e Shir HaShirim [Rabbah], sobre o versículo “Mal acabara de passar por um deles”.

אך הנה לעתיד כתיב אז אהפוך אל עמים שפה ברורה דהיינו אף עובדי כוכבים יתבררו

Mas, a respeito do futuro, está escrito: “Então darei aos povos uma linguagem clara”; isto é, até mesmo os idólatras serão refinados,

כי לעתיד כתיב ואת רוח הטומאה עאכיר מן הארץ וכתיב ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר כו'

pois, a respeito do futuro, está escrito: “E removerei da terra o espírito de impureza”, e está escrito: “E a glória de Havayá será revelada, e toda carne verá”, etc.,

ובאו במערות צורים מפני פחד ה' כו' כי יתברר כל בחינת רע ואתהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא עד שכל בני בשר יכרעו ויפולו כו'

e “entrarão nas cavernas das rochas por temor de Havayá”, etc.; pois todo aspecto do mal será refinado, e a escuridão será transformada em luz, e a amargura, em doçura, até que todos os mortais se curvem e caiam por terra, etc.

(וכמ"ש בפי' וישלח ע"פ ויקח מן הבא בידו מנחה כו' ע"ש) וזהו ענין שעתיד חזיר ליטתר

(Como é explicado a esse respeito em Parashat Vayishlach, sobre o versículo “E tomou do que lhe veio à mão um presente”, etc.; veja ali.) E este é o significado de o porco tornar-se puro no futuro:

כי עכשיו גרה לא יגר שאינו מחזיר הניצוצין שנפלו בו בשבה"כ [בשבירת הכלים] מבחי' ע' [עיין] תלויה הנ"ל

pois agora “não rumina”, já que não faz retornar (machzir) as centelhas que caíram nele na quebra dos recipientes, provenientes do nível do ayin suspenso mencionado acima;

אבל לעתיד יחזיר כל הניצוצין ואז לעתיד מבחינת יער הנ"ל נעשה תיבת עיר והוא בחינת עיר אלקינו בנ"י יראה שלם להיות גדול ה' בעיר אלקינו כו'

mas, no futuro, fará retornar todas as centelhas. Então, no futuro, do nível de yaar (“floresta”) mencionado acima, forma-se a palavra ir (“cidade”): o nível da “cidade de nosso D'us”, a construção de um temor perfeito, para que “Havayá seja grande na cidade de nosso D'us”, etc.

וזהו ענין ורב שלום כו' וזהו כענין מ"ש סד"ה ושבת בשלום הנ"ל ב' שלום כו'

E este é o significado de “e grande paz”, etc.; e é semelhante ao que está escrito no final do discurso que começa com “E voltarei em paz”, mencionado acima, a respeito da dupla “paz”, etc.

והנה בירור זה נעשה על ידי עסק התורה דוקא כי הטעם שנק' תורה מלשון הוראה להבדיל בין הטמא לטהור כו'

Ora, este refinamento é realizado especificamente por meio do estudo da Torá, pois a razão de ser chamada Torá é que seu nome deriva do termo horaá (“instrução”): “para distinguir entre o impuro e o puro”, etc.

ויש הוראה שהוא מכשיר ומטהר גם מה שנראה אסור וטמא לכאורה או בהפך שאוסר מה שנראה כשר לכאורה כו'

E há uma decisão haláchica que permite e declara puro até mesmo aquilo que, à primeira vista, parece proibido e impuro; ou o inverso: proíbe aquilo que, à primeira vista, parece permitido, etc.

והיינו ממש ענין הבירורים לאהפכא חשוכא לנהורא וזהו שמע ישראל שם עי' [עיי'] היינו להעלות הניצוצים שנפלו מבחי' עי' [עיי'] הנ"ל לשרשם בקדושה העליונה כו'

E isto é precisamente o conceito dos refinamentos: transformar a escuridão em luz. E isto é “She-ma Yisrael”: shem ayin (“o nome de setenta”), isto é, elevar as centelhas que caíram do nível dos setenta mencionados acima à sua raiz na santidade suprema, etc.

וזהו אכלתי יערי עם דבשי יערי היינו יוצר אור שע"י ההתבוננות איך שהמלאכים עומדים בראה כו'

E isto é “Comi meu bosque com meu mel”: “meu bosque” é [a bênção] “Que forma a luz”, pois, por meio da contemplação de como os anjos permanecem em temor, etc.,

מתקנים שלא יהיה יניקת החיצונים מבחי' יער הנ"ל ודבשי היינו ק"ש [קריאת שמע] כתפוח בעצי היער כו'

produz-se uma retificação, para que as forças externas não extraiam sustento do nível do “bosque” mencionado acima. E “meu mel” é o Shema: “como uma macieira entre as árvores do bosque”, etc.

וזהו שמע שם עי' [עיינן] ואח"כ בשמו"ע [בשמונה עשרה] סנד"ל [סנדלפון] שהוא בגימטריא יער קושר כתרים לקונו מתפללותיהם כו'

E isto é Shema, shem ayin. E depois, na Shemoneh Esreh, Sandalfon, cujo nome tem o mesmo valor numérico que ya'ar ("bosque"), ata coroas para seu Criador a partir das orações deles, etc.

אך עיקר הבירור הוא ע"י התורה וזהו ורב שלום שמרבים שלום מפני שעושין מבחי' פירוד דע"ש בחי' יחוד ע"י הבירורים שע"י התורה

Mas o refinamento principal se dá por meio da Torá. E isto é "e grande paz": eles multiplicam a paz, pois, do nível de separação dos setenta príncipes, fazem um nível de unidade, por meio dos refinamentos realizados pela Torá;

כי בחכמה דוקא אתברירו (ועמ"ש בד"ה בחדש השלישי גבי שהתורה נק' עוז ותושיה כו' ושלום בפמשמ"ט [בפמליא של מטה] כו' שלא יהיה מונע מצד הגוף ונה"ב [ונפש הבהמית] ועמ"ש בד"ה מזמור לתודה הריעו לה' כל הארץ בענין חמץ שבקרבן תודה.

pois "é especificamente por meio de Chochmá que eles são refinados" (veja o que está escrito no maamar que começa "No terceiro mês", a respeito de a Torá ser chamada "força e sabedoria são", etc., e de "paz no lar abaixo", etc., para que não haja impedimento por parte do corpo e da alma animal; e veja o que está escrito no maamar que começa "Salmo de agradecimento: aclamai Havayá, toda a terra", sobre o fermento na oferta de agradecimento.

ור"ת [וראשי תיבות] הריעו כו' הוא הלכה כי בחכמ' [בחכמה] אתברירו כנ"ל) וזהו שנק' ת"ח [תלמיד חכם] / תלמידי חכמים] הם למודים מבחי' חכמה כח מ"ה [מה] ועיין ברבות תצוה פי' ל"ח

E as iniciais de "Gritai", etc., formam halachá, pois é por meio de Chochmá que são refinados, como mencionado acima.) E é por isso que são chamados talmidei chachamim ("estudantes da sabedoria"): eles são "ensinados" a partir do nível de Chochmá, koach mah. E veja Midrash Rabbá, Tetsavê, capítulo 38.

וזהו המשך הפסוק וכל בניך למודי הוי' בניך הם לימודי הוי' שמקבלים מבחי' י"ה להיות בחי' רוי"ש [רצוא ושוב]

E este é o encadeamento do versículo: "E todos os teus filhos serão ensinados por Havayá": "teus filhos" são "ensinados por Havayá", pois recebem do nível de yud-hei para estarem no modo de ratzo e shov;

וזהו עסק התפלה ואח"כ נעשו בחי' בוניך בעסק התורה בבחי' עול תורה ועי"ז נעשה ורב שלום כו'

e este é o serviço da oração. Depois, tornam-se o nível de “teus construtores”, ocupando-se com a Torá no modo do jugo da Torá; e, por meio disso, concretiza-se “e grande paz”, etc.

וזהו ג"כ ענין והאם רובצת כו' לא תקח האם על הבנים אלא להיות תחלה בבחי' וכל בן־יגור

E este também é o significado de “e a mãe está pousada”, etc., “não tomarás a mãe com os filhotes (banim)”: antes, deve-se primeiro estar no nível de “E todos os teus filhos”;

אמנם אח"כ כתיב שלח תשלח כו' היינו כמש"ל [כמה שכתוב לעיל] בפ"י על כן יעזב כו' ואת הבנים תקח לך היינו בחי' בן־יגור ואח"כ למען ייטב לך והארכת ימים היינו בחינת בצדקה תכונני כדלקמן.

Mas depois está escrito: “Certamente a enviarás”, etc., que corresponde ao que foi explicado acima sobre o significado de “Por isso, [o homem] deixará”, etc.; “e os filhotes poderás tomar para ti” é o nível de “teus filhos”; e, depois, “para que te seja bem e prolongues teus dias” é o nível de “Pela tzedaká serás estabelecida”, como [será explicado] adiante.

ומכ"ז [ומכל זה] יובן ענין בוניך שהוא בחי' בן־יגור וירא פנ"ו איתא יראה שלם כו' 16 ומלכי צדק מלך שלם כו'

De tudo isso se compreende o sentido de “teus construtores”: trata-se do nível da construção de Jerusalém. No Midrash Rabbah, Seder Vayera, capítulo 56, encontra-se: “Yir'eh Shalem”, etc., e “E Malki-Tsédec, rei de Shalem”, etc.

והנה שלם יש בו ב' פירושים האחד לשון שלימות ושלימות היראה תתאה היינו כשממשיכים בה בחינת יראה עילאה והוא ע"י התורה כנודע מענין אם אין חכמה אין יראה

Ora, shalem tem dois significados. O primeiro é o de inteireza: o temor inferior torna-se íntegro quando o nível do temor superior é atraído para dentro dele; isso se dá por meio da Torá, como se sabe da afirmação: “Se não há sabedoria, não há temor.”

וגם פ"י מלך שלם היינו כשממשיכים אל בחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] הנק' מלך מבחי' סוכ"ע ואזי הוא מלך שלם וכמ"ש בזח"א [בזהר חלק א] (דפ"ז ע"א) אימתי כו' כיומא דכפורי כו'

Além disso, o significado de “um rei íntegro” (melech shalem) é que se atrai para o nível da luz que preenche todos os mundos (memalê kol almin), chamado “rei”, o nível da luz que circunda todos os mundos (sovev kol almin); então Ele é um Rei íntegro, como está escrito no Zohar, Parte I (página 87a): “Quando”, etc., “no Dia da Expição”, etc.

ואזי הוא ג"כ יראה שלם וכמ"ש במ"א בענין ותגל נפשי וגילו ברעדה כו' מחמת שנגלה כבוד הדר מלכותו מלכות דא"ס כו' ולכן המלאכים זעות מחיל כסא כו'.

Então também há “temor íntegro” (yirah shalem), como se explica em outro lugar a respeito de “e minha alma se alegrará” e “alegrai-vos com tremor”, etc.: porque se revela a glória do esplendor de Sua realeza, a realeza (Malchut) do Infinito (Ein Sof), etc.; por isso, os anjos “tremem de temor diante do Trono”, etc.

17 וכמ"ש ג"כ סד"ה והיה ביום ההוא יתקע בענין והשתחוו לה' בהר הקודש בירושלים יראה שלם.

Como também é explicado no final do discurso que começa com “E acontecerá naquele dia: [um grande shofar] será tocado”, a respeito de “e se prostrarão diante de Havayá no monte sagrado, em Jerusalém”: temor perfeito.

אך עוד יש לפרש פי' שלם ג"כ לשון שלום וכמ"ש בת"י [בתרגום שיר השירים] ע"פ שובי שובי השולמית דהיינו ירושלים

Mas shalem também pode ser interpretado como um termo para paz (shalom), conforme está escrito no Targum sobre o versículo “Volta, volta, ó Shulamita”: isto é, Jerusalém.

וכן פי' הראב"ע [הרבי אברהם אבן עזרא] והרד"ק [והרבי דוד קמחי] בשרשים סוף שרש שלם דהשולמית היינו בירושלים הנק' שלם והרי במדרש שה"ש [שיר השירים] פירשו השולמית לשון שלום וגם בלא"ה [בלאו הכי] ענין שלימות שייך לענין שלום

Assim também explicam Ibn Ezra e Radak, em seu Shorashim, ao final da raiz shalem: “a Shulamita” refere-se a Jerusalém, que é chamada Shalem. E, no Midrash sobre Shir HaShirim, explicam “Shulamita” como um termo para paz. Mesmo sem isso, a ideia de plenitude está relacionada à ideia de paz,

כמו שפרש"י [שפירש רש"י / שפירוש רש"י] פ' וישלח בפסוק שלמים הם אתנו בשלום וכלב שלם ובפ' ויקרא בפסוק ואם זבח שלמים פרש"י [פירש רש"י / פירוש רש"י] שמטילין שלום בעולם ובזח"ג [ובזהר חלק ג] ויקרא (ד"ב ע"ב) פירשו לשון שלימות ולשון שלום.

como Rashi explica na Parashat Vayishlach, sobre o versículo “Eles estão em paz (sheleimim) conosco”: “em paz e de coração íntegro”; e, na Parashat Vayikra, sobre o versículo “E, se [sua oferta for] um sacrifício de ofertas pacíficas (shelamim)”, Rashi explica: porque elas trazem paz ao mundo. E no Zohar, Parte III, Vayikra (página 12b), explicam-no como um termo para plenitude e um termo para paz.

ועי' בזה"א [בזהר חלק א] (קע"ב סע"ב [סוף עמוד ב]) ע"פ ויהי בשלם סוכו וכמאמר ופרוס עלינו סוכת שלומך והענין כי ע"י בנך נעשה בחי' ורב שלום שמבחינת טורי דפרודא יוכללו הניצוצים במלכות דאצילות

E veja o Zohar, Parte I (172, final do lado b), sobre o versículo “E Seu tabernáculo estava em Shalem”, e como dizemos: “Estende sobre nós o tabernáculo de Tua paz”. A ideia é que, por meio de “teus construtores”, concretiza-se o nível de “e grande paz”: os ניצוצות do nível das “montanhas da separação” são incluídos na Malchut de [o Mundo de] Atsilut (Emanação).

וזהו ענין שלום לרחוק שנעשה קרוב וכמ"ש הרמ"ז [הרב משה זכות] פ' נשא (דקכ"ב ע"ב) שלום לרחוק הם הניצוצות שנפלו כו'.

E este é o sentido de “paz para aquele que está longe”, que se torna próximo, como escreve o Ramaz sobre a Parashat Naso (página 122b): “‘Paz para aquele que está longe’: são as centelhas que caíram, etc.”

והנה זהו ענין בחי' ורב שלום שמלמטה למעלה דהפירוש שמבחי' רב נעשה בחי' שלום ע"י בחי' בנך כנ"ל וכמ"כ [וכמו כן] עי"ז נמשך מלמעלה בחינת ורב שלום

Ora, este é o nível de “e grande paz” de baixo para cima: o sentido é que, do nível de rav (“grande”, “muitos”), surge o nível de paz por meio do nível de “teus construtores”, como mencionado acima. E, da mesma forma, por meio disso, o nível de “e grande paz” é atraído de cima,

דהיינו ריבוי השלום ממש והוא מ"ש במדרש אסתר בסופו הטוב בריבוי החסד בריבוי כו' עד השלום בריבוי ועמ"ש ע"פ כרביבים עלי עשב וע"פ ואתה מרבבות קדש

isto é, uma abundância efetiva de paz. É isso que se diz no Midrash sobre Ester, ao final: “bem em abundância, bondade em abundância”, etc., até “paz em abundância”. E veja o que está escrito sobre o versículo “Como chuvas (revivim) sobre a relva” e sobre o versículo “E Ele veio das miríades (rivevos) de santidade”.

וזהו ענין מ"ש וחסדי מאתך לא ימוש וברית שלומי לא תמוט ועמ"ש ע"פ כיריעות שלמה.

E este é o significado do que está escrito: “Mas a Minha bondade não se afastará de ti, e a Minha aliança de paz não será removida.” E veja o que está escrito a respeito do versículo “Como as cortinas de Shlomo”.

18 והנה גם בבחי' יראה שלם שייך ג"כ לשון שלום שהוא ענין התכללות האהבה והיראה יחד ע"י וכל הלככות ייראוך וכל קרב וכליות יזמרו לשמך כמ"ש בד"ה וידעת היום שבחי' התכללות זו נקי שלום

Ora, também no nível do “temor perfeito” (yirá shalem) aplica-se o termo “paz”, que consiste na inclusão conjunta do amor e do temor, por meio de “E todos os corações Te temerão, e todas as entranhas e os rins cantarão ao Teu Nome”, conforme explicado no discurso que começa com “Reconhece hoje”, segundo o qual esse nível de inclusão é chamado “paz”;

וגם אזי הוא יראה שלם לשון שלימות כי נמשכה מבחי' והנורא אל עליון כו' ע"ש:

e então também é “temor perfeito” no sentido de plenitude, pois é atraído do nível de “e o temível, D'us Altíssimo”, etc.; veja lá.

19 ד בצדקה תכונני כי הנה עם בחי' בוניך צ"ל תכונני שהוא קיום ושמירת הבנין שלא יתקלקל ע"ד שפת אמת תכון לעד דהיינו שיתקיים לעולם וכם אף תכון תכל בל תמוט.

(4) “Pela justiça (tsedacá) serás estabelecida.” Pois, junto com o nível de “teus construtores”, deve haver “serás estabelecida”, que é a permanência e a proteção da construção, para que não se deteriore; conforme “O lábio da verdade será estabelecido para sempre”, isto é, que permaneça para sempre; e, igualmente, “De fato, o mundo está estabelecido, não vacilará.”

וכן תבנה ותכונן עיר סיחון ועמ"ש מזה בד"ה על כן יאמרו המושלים וקיום זה היינו ע"י הצדקה וחסד וכמ"ש והוכן בחסד כסא (בישעיה י"ו ה').

E, igualmente: “Seja construída e estabelecida a cidade de Sichon.” Veja o que está escrito sobre isso no discurso que começa com “Por isso dizem os governantes”. E essa permanência se dá por meio da caridade (tsedacá) e da bondade, como está escrito: “E um trono será estabelecido pela bondade” (em Isaías 16:5).

והענין כי בחי' הבנין הוא ע"י עול תורה וקבלת עול מלכות שמים אך כדי שיהי' [שיהיה] בחי' קיום נצחי לבנין הנ"ל הוא ע"י הצדקה

O assunto é que a construção se dá por meio do jugo da Torá e da aceitação do jugo do Reino dos Céus (kabalat ol); mas, para que a construção tenha permanência eterna, isso se dá por meio da caridade.

ולכן ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] כל האומר אין לי אלא תורה דהיינו בלא גמילות חסדים אפילו תורה אין לו והטעם לזה הוא דהנה במעלים עיניו מן הצדקה וגמ"ח [וגמילות חסדים] נאמר וקרא עליך אל הוי' והיה בך חטא

Por isso nossos Sábios, de abençoada memória, disseram: “Quem diz: ‘Não tenho nada além da Torá’”, isto é, sem atos de bondade, “não tem sequer Torá”. A razão disso é que, a respeito de quem fecha os olhos à caridade e aos atos de bondade, está dito: “E ele clamará contra ti a Havayá, e haverá pecado em ti”

(בפי' ראה ט"ו ט') ולכאורה אין לזה שייכות למעלים עיניו מן הצדקה וגמ"ח [וגמילות חסדים] דוקא ועיין בגמרא פ"ו דכתובות (ס"ח א') שהחמירו מאד בעון זה וברכות ברות ע"פ ותאמר לה חמותה.

(na Parashat Reê, 15:9). À primeira vista, isso não tem uma relação específica com quem fecha os olhos à caridade e aos atos de bondade. Veja também a Guemará, capítulo 6 de Ketubot (página 68a), onde foram muito rigorosos quanto a esse pecado; e no Midrash Rabá sobre Ruth, acerca do versículo “E sua sogra lhe disse”.

אך הענין שנאמר כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא (בקהלת ס"י ז' כ' [כתב])

Mas o assunto é que está dito: “Pois não há homem justo na terra que faça o bem e não peque” (em Eclesiastes, capítulo 7, [versículo] 20).

ועיין מזה ברבות בקהלת שם ובגמרא סנהדרין (מ"ו ב' ק"א א') והוא ע"ד מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] בב"ב [בבבא בתרא] (קס"ד ב') שלש עבירות אין אדם ניצול מהם בכל יום הרהורי עבירה כו'

Veja sobre isso no Midrash Rabá sobre Eclesiastes, no mesmo lugar, e na Guemará, Sanhedrin (46b, 101a). E isso segue a linha do dito de nossos Sábios, de abençoada memória, em Bava Batra (164b): “Há três pecados dos quais a pessoa não é poupada todos os dias: pensamentos de pecado”, etc.

אך הצדקה תעביר כתם החטא ההוא כי ע"ז נאמר וחטאך בצדקה פרוק וע' מזה בסוטה (כ' סע"ב [סוף עמוד ב])

Mas a caridade remove a mancha daquele pecado, pois a respeito disso está dito: “E redime teu pecado por meio da caridade.” Veja sobre isso em Sotah (20, fim do lado b),

ב"ב [בבא בתרא] (ד' ד' א') רבות משפטים ספ"ל ור"פ אחרי והיינו לפי כי הצדקה הוא להחיות רוח שפלים מממונו

Bava Basra (page 4a), Midrash Rabbah sobre Mishpatim, no final do capítulo 30, e no início de Acharei. Isso porque a caridade serve “para reavivar o espírito dos humildes” com o próprio dinheiro;

נמצא שמחיה ומרחם על השפל דלית ליה מגרמיה כלום ובאתעדלית [ובאתערותא דלתתא] זו אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] נמשך ג"כ מחיי החיים א"ס ב"ה להחיות רוח שפלים הן הנבראים דבי"ע וגם נמשך להחיות רוח שפל החוטא בהרהור כו'

segue-se que ele dá vida ao humilde e tem compaixão por ele, pois nada possui de seu. E, por meio desse despertar de baixo, também se atrai um despertar do alto, proveniente da Vida de toda vida, o Infinito (Ein Sof), bendito seja Ele, “para reavivar o espírito dos humildes”, isto é, as criaturas dos mundos de Beríá, Yetsirá e Assiá; e também se atrai para reavivar o espírito abatido daquele que peca em pensamento, etc.,

שזהו ענין המשכת י"ג מדה"ר [מדות הרחמים] כו' לנקותו מן החטא וע"כ במעלים עיניו מן הצדקה נאמר והיה כך חטא שישאר החטא שישנו כבר אפילו בכל אדם

o que constitui a atração das Treze Atributos de Misericórdia, etc., para purificá-lo do pecado. Por isso, acerca de quem fecha os olhos à caridade, é dito: “e haverá pecado em ti”: o pecado que já existe até mesmo em toda pessoa permanecerá,

כי אדם אין צדיק בארץ שלא יחטא ונפגם הנפש בעבורו כו' כיון שאין נמשך בחי' רחמים העליונים המנקים החטא הנ"ל

pois “não há justo na terra” que não peque, e a alma fica maculada por causa disso, etc., uma vez que não se atraem as misericórdias supernas que purificam o pecado mencionado.

ולכן נאמר בצדקה תכונני שכדי להיות קיום לבנין ירושלים שלא יופסד ע"י יניקת החיצונים ולא יקלקלו הבנין הוא ע"י הצדקה שממשיך רחמים ומקיפים עליונים שמה נמשך בחי' השמירה.

Por isso é dito: “Pela caridade serás estabelecida”: para que a construção de Jerusalém perdure, não se perca por causa da vitalidade que as forças externas dela extraem, nem seja arruinada por elas, é necessário que isso se dê por meio da caridade, que atrai misericórdia e luzes circundantes supernas, das quais se atrai o nível de proteção.

20 וזהו שנאמר אם ה' לא ישמר עיר שוא שקד שומר כי אחר הבנין ירולשים דבניך ובניך שהוא ע"י בחי' רי"ש [רצוא ושוב] דתפלה ועול תורה צ"ל המשכת שמירה ומקיפים עליונים והוא ע"י הצדקה וגמ"ח [וגמילות חסדים] כו'

E isto é o que está escrito: “Se Havayá não guardar a cidade, em vão vigia o sentinela.” Pois, depois da construção de Jerusalém por meio de “teus filhos” e “teus construtores”, que se dá por meio do ratzô e shov da oração e do jugo da Torá, é preciso atrair a proteção e as luzes circundantes superiores; e isso se dá por meio da tsedacá e dos atos de bondade, etc.,

שע"י תכונני כנ"ל וזהו וממחתה כי לא תקרב ועיין זח"ג [זהר חלק ג] בלק (קפ"ח ב') שפ"י דלא יהא חטאה כו'

para que, por meio disso, “sejas estabelecida”, como mencionado acima. E isto é “e do terror, pois não se aproximará [de ti]”. Veja também o Zohar, Parte III, Balak (188b), que explica que não haverá pecado, etc.;

ע"ש ועיין מ"ש בד"ה והיה מעשה הצדקה שלום בענין ועבודת הצדקה השקט ובטח ומ"ש סד"ה ציון במשפט תפדה גבי ושביה בצדקה ועיין בזח"ג [בזהר חלק ג] ר"פ אמור ע"פ וזרחא לכם יראי שמי שמש צדקה.

veja ali. Veja também o que está escrito no discurso que começa “E a obra da tsedacá será paz”, a respeito de “e o serviço da tsedacá, tranquilidade e segurança”; e o que está escrito no final do discurso que começa “Tsion será redimida pela justiça”, a respeito de “e os que retornam a ela, pela tsedacá”; e veja o Zohar, Parte III, no início de Emor, sobre o versículo “Mas para vocês, que temem o Meu Nome, brilhará o sol da justiça (tsedacá).”

מקץ (ר"ג ב') וברכות וישלח פע"ח בא פט"ו [פרק ט"ו / פרשה ט"ו] משפטים פל"א ועמ"ש מזה לעיל בד"ה ושמתי כדכד ועמ"ש בד"ה

Mikeitz (203b); e no Midrash Rabbah, Vayishlach, capítulo 78; Bo, capítulo 15; Mishpatim, capítulo 31. Veja também o que está escrito acima a esse respeito, no discurso que começa “E farei [suas janelas] de kadkod”; e veja o que está escrito no discurso que começa

כי תשמע בקול בענין פי' לשמור את כל מצותיו שעל ידי המצות הוא השמירה כו'

“Se ouvires a voz”, a respeito do significado de “guardar (lishmor) todos os Seus mandamentos”: que, por meio das mitsvot, vem a proteção (shemirá), etc.

(ובכ"ז [ובכל זה] אפשר להבין מ"ש ברבות בכמה דוכתי בסדר לך לך פמ"ב ור"פ שמיני ובתחלת רות ובתחלת אסתר דכל מקום שנאמר והיה אינו אלא שמחה והיה ביום ההוא יצאו מים חיים.

(Com tudo isso, é possível compreender o que é dito no Midrash Rabbah em vários lugares — na seção Lech Lecha, capítulo 42, no início de Shemini, no início de Ruth e no início de Esther —, que em todo lugar onde está escrito vehayá (“e será”), isso denota somente alegria: “E será naquele dia: águas vivas sairão”;

והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול כו' כי במלת והיה הוא הצירוף של שם הוי' אלא שאותיות ו"ה הן קודמים לאותיות י"ה והיינו כי בחי' י"ה זהו ענין בניך כנ"ל שהוא ענין התפלה ברצוא ושוב

“E será naquele dia: um grande shofar será tocado”, etc. Pois a palavra vehayá é uma combinação [das letras] do Nome Havayá, exceto que as letras vav-hei vêm antes das letras yud-hei. Isto é, o nível de yud-hei corresponde a “teus filhos”, como mencionado acima, que é o serviço da oração em ratzóz e shov;

וזהו כל הנשמה תהלל י"ה וכמ"ש במ"א בד"ה רני ושמחי בת. אמנם בחינת ו"ה רומז לבחי' בוניך שהוא ענין דירה בתחתונים שזהו תכלית המכוון להיות ורב שלום מלמטה למעלה ומלמעלה למטה כנ"ל

e isto é “Que toda alma louve Yah”, como explicado em outro lugar, no discurso que começa “Canta e alegra-te, ó filha”. Mas o nível de vav-hei alude ao nível de “teus construtores”, que corresponde a uma morada nos mundos inferiores, o propósito último pretendido, para que haja “grande paz” de baixo para cima e de cima para baixo, como mencionado acima.

וגם י"ל [יש לומר] דרומז לבי' הבחניות דבוניך ובצדקה תכונני כי הוי"ו זהו עסק התורה והה"א היא בחינת צדקה שהיא בחי' עשייה וכמ"ש בד"ה ולא אבה בפי' תצא וכמ"ש ע"פ ויעש דוד שם

Também se pode dizer que isso alude aos dois níveis de “os que te edificam” e “Por meio da caridade serás estabelecida”: pois o vav é o empenho na Torá, e o hei é o nível da caridade, que é o nível da ação (Assiá), conforme explicado no discurso que começa “Mas [Havayá, teu D'us] não quis”, na Parashat Teitzei, e conforme explicado sobre o versículo “E David fez um nome”.

ולכן מזה נמשך השמחה כמ"ש ישמח ה' במעשיו דהיינו ע"י שנתברר בחי עולם העשיה כמ"ש במ"א בד"ה הויה לי בעוזרי וזהו ושכתי בשלום אל בית אבי והיה הוי' לי לאלקים פי' בשלום ע"י כי בחי

Portanto, disso se prolonga a alegria, conforme está escrito: “Havayá Se alegrará com Suas obras”; isto é, por meio do refinamento do nível do Mundo de Assiá (Ação), conforme explicado em outro lugar, no discurso que começa “Havayá está comigo entre os que me ajudam”. E isto é: “E voltarei em paz à casa de meu pai, e Havayá será meu D'us.” O significado de “em paz” é: por meio dos dois níveis de

שלום הנ"ל יבא לבחי' בית אבי הוא יצחק בחינת צחוק ושמחה גיחלוי פנימיות עונג העליון ואזי והיה הוי' לי לאלקים דהיינו מה שעתה הוא בחי' שם הוי' יהיה אז רק בחי' אלקים לגבי גילוי פנימיות

paz mencionados acima, chega-se ao nível de “casa de meu pai”, que é Yitzchak, o nível do riso (tzechok) e da alegria, a revelação da dimensão interior (pnimiyut) do deleite superno. Então, “Havayá será meu D'us (Elokim)”: isto é, aquilo que agora é o nível do Nome Havayá será então apenas o nível de Elokim, em relação à revelação da dimensão interior do

עונג העליון שמלמעלה משם הוי' כמ"ש אז תתענג על הוי' על דייקא וגילוי זה נמשך ע"י והיה דוקא בחי' בונך שמזה נמשך ורב שלום להיות ושכתי בשלום כנ"ל וע"י הצדקה שנאמר והיה מעשה הצדקה שלום.

deleite superno, que está acima do Nome Havayá; conforme está escrito: “Então te deleitarás acima (al) de Havayá”, “acima” precisamente. E essa revelação é atraída especificamente por meio de vehayah, o nível de “os que te edificam”, de que se prolonga “e grande paz”, para que haja “E voltarei em paz”, como mencionado acima; e por meio da caridade, conforme está dito: “E a obra da caridade será (vehayah) paz”.

וזהו והיה הוי' לי לאלקים והיה דוקא וז"ש [וזהו שכתוב] ברכות ויצא פרשה ע' [עיינן] נטל הקב"ה שיחתן של אבות כו' ע"ש. ועוד יובן זה ממ"ש סד"ה רני ושמחי בת בענין ג' המדרגות דלא זז מחבבה כו'

E isto é: “e Havayá será (vehayah) meu D'us”; vehayah precisamente. E é isto que se diz no Midrash Rabbah, Vayeitzei, capítulo 70: “O Santo, bendito seja Ele, tomou as palavras dos Patriarcas”, etc.; veja lá. Isso será melhor compreendido também pelo que está escrito ao final do discurso que começa “Canta e alegra-te, ó filha”, sobre os três níveis de “Ele não deixou de estimá-la”, etc.,

ושלעתיד תתעלה בחי' בת ביתר שאת ונודע דבחי' בת היינו ה' תתאה ומזה יובן ענין והיה שאותיות וי"ה קודמין שזה רומז לבחי' כי הנני בא כו' ועיין בזח"ג [בזהר חלק ג] שלח) (דקע"א א')

e que, no futuro, o nível de “filha” será elevado a uma posição ainda mais excelsa; e é sabido que o nível de “filha” é o hei inferior. Disso se compreenderá o sentido de vehayah, em que as letras vav-hei vêm primeiro, pois isso alude ao nível de “Pois eis que venho”, etc. E veja o Zohar, Parte III, Sh'lach) (página 171a),

ע"פ והיה ביום הוא יצאו מים חיים מירושלים וז"ש [וזהו שכתוב] במדרש איכה בפסוק היו צריה לא אמרית וי אלא וה אמרית שאותיות וה היו מורים אצלם על השמחה.

sobre o versículo “E será naquele dia: águas vivas sairão de Jerusalém”. E é isto que se diz no Midrash sobre Eichah, a respeito do versículo “Seus adversários se tornaram (hayu)”: “Não disse vai (‘ai’), mas disse vah”, pois, para eles, as letras vav-hei indicavam alegria.

אך כדי שיהיה גילוי בחינה זו לעתיד זהו ע"י העבודה עכשיו להיות למודי הוי' בבחינת בניך ובניך ובצדקה תכונני וע' מ"ש בד"ה שובה ישראל בענין מ"ש יעקב אם יהיה אלקים עמדי כו' והיה כו' ע"ש:

Mas, para que esse nível seja revelado no futuro, é necessário o serviço divino de agora: ser “instruídos por Havayá”, na condição de “teus filhos”, “os que te edificam” e “Por meio da caridade serás estabelecida”. E veja o que está escrito no discurso que começa “Retorna, Israel”, sobre o que Yaakov disse: “Se Elokim estiver comigo”, etc., “e será (vehayah)”, etc.; veja lá.

LikuteiTorah.com
A PARASHÁ CHASSÍDICA

Sobre esta edição

Esta edição contém o texto hebraico e a tradução em português.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Nossa tradução em português, feita a partir da nossa tradução inglesa do hebraico, sem as notas da Kehot: CC BY 4.0.

Esta edição como um todo: CC BY-NC 4.0. Pode ser copiada, impressa e compartilhada livremente, citando a Kehot Publication Society e likuteitorah.com; não pode ser vendida. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

A tradução para o português foi feita a partir da edição em inglês de likuteitorah.com com ajuda de IA (openai/gpt-6-luna-pro:batch), com o hebraico ao lado para conferência; ainda não foi revisada por um editor humano. Confira com o hebraico tudo o que for importante.

O Rebe pediu que os maamarim da parashá da semana, a “Parashá chassídica”, sejam estudados durante essa semana, distribuídos pelos seus sete dias (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Por que estudá-la, e as brachot do Rebe: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

Um projeto gratuito e sem fins comerciais; nada aqui é vendido. Sem afiliação com a Kehot, o Sefaria ou a Biblioteca de Lubavitch. © likuteitorah.com

De likuteitorah.com/pt/likutei-torah/reeh/8/

DEDICADO EM HONRA DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

O pai do Rebe, Reb Levi Itzchak